

WOJCIECH ŁYSEK

„ZADANIE POLSKI JEST NA WSCHODZIE”

POLITYKA PIŁSUDCZYKÓW WOBEC
NIEROSYJSKICH NARODOWOŚCI BYŁEGO
CESARSTWA ROSYJSKIEGO (1921–1940)

Instytut Studiów Politycznych
Polskiej Akademii Nauk

Spis treści

Wstęp	9
Rozdział I. Od federalizmu do prometeizmu	29
TRAKTAT RYSKI – PRÓBA OCENY	29
CEZURA TRAKTATU RYSKIEGO	29
GEOPOLITYCZNA PUŁAPKA	34
PROTOKÓŁ KARACHAN-DĄBSKI	37
„RYSKIE ANDRUSZOWO”	39
BILANS OTWARCIA II RZECZYPOSPOLITEJ	42
„MIĘDZY DWOMA KAMIENIAMI MŁYŃSKIMI”	43
RÓŻNE OBLCZA PROMETEIZMU	45
OFICEROWIE KONTRAKTOWI	48
„PRZYMIERZE” I ZWIĄZEK ZBLIŻENIA NARODÓW ODRODZONYCH	60
UZNIANIE GRANICY WSCHODNIEJ	65
CEZURA 1923 ROKU	71
OD DYWERSJI W STOŁPCACH PO UKŁAD BERLIŃSKI (1924–1926)	78
„MAŁA WOJNA”	78
ZAŁOŻENIA I KONSEKWENCJE <i>KORJENIZACJI</i>	84
IDEA PROMETEJSKA PRZED ZAMACHEM MAJOWYM	94
ODEJŚCIA I POWROTY JÓZEFA PIŁSUDSKIEGO	108
GROŹBA ROZBIORU RZECZYPOSPOLITEJ	110
BILANS POLITYKI PIŁSUDCZYKÓW W LATACH 1921–1926	116
Rozdział II. Od zamachu majowego do pacyfikacji Galicji Wschodniej	123
NURT „UKRAINOFIŁÓW” A PIŁSUDCZYCY	124
ROZCZAROWANIE POLITYKĄ NARODOWOŚCIOWĄ PIŁSUDCZYKÓW	124
GENEZA POLITYKI RÓWNOWAGI	135
PROMETEIZM I ZABÓJSTWA	141
UKRAIŃCY I PROMETEIZM (PO MAJU 1926 R.)	149
POSTAWY WZGLĘDEM „SPRAWY UKRAIŃSKIEJ”	156
CHARAKTERYSTYKA „UKRAINOFIŁÓW”	158
TADEUSZ HOŁÓWKO – W SŁUŻBIE IDEI PROMETEJSKIEJ (1927–1931)	162

ORIENTALNE KOŁO MŁODYCH A CZASOPISMA	169
DLACZEGO UKRAINOFILE PRZEGRALI?	180
PROMETEIZM A PACYFIKACJA (1928–1932)	183
POLITYKA REGIONALIZACJI	183
IMPLEMENTACJA REGIONALIZACJI	185
PRZEBIEG PACYFIKACJI	189
BEZPOŚREDNIE KONSEKWENCJE PACYFIKACJI	194
INSTYTUT NAUKOWO-BADAWCZY EUROPY WSCHODNIEJ W WILNIE	197
UKRAIŃSKI INSTYTUT NAUKOWY	210
KLUBY „PROMETEUSZA”	215
PACYFIKACJA A STOSUNKI ZEWNĘTRZNE	225
BILANS POLITYKI PIŁSUDCZYKÓW W LATACH 1926–1932	229
Rozdział III. Od paktu o nieagresji do śmierci Piłsudskiego	237
„POLITYKA RÓWNOWAGI” A MIEJSCE POLSKI W EUROPIE	237
WIZYTA W MOSKWIE	237
„OCIEPLENIE” STOSUNKÓW POLSKO-RADZIECKICH	246
MAŁY TRAKTAT WERSAŁSKI	251
PROMETEIŚCI – OFIARA „RÓWNOWAGI”	262
POLSKA WOBEC PRZEMIAN W ZWIĄZKU RADZIECKIM	269
KOLEKTYWIZACJA	269
HOŁODOMOR	275
ŁAŃCUCH ZJAWISK	280
OPERACJA POLSKA	283
BILANS POLITYKI PIŁSUDCZYKÓW W LATACH 1932–1935	292
Rozdział IV. Ostatnie lata II Rzeczypospolitej	297
POLSKA BEZ PIŁSUDSKIEGO	298
OSTATNIE LATA PIŁSUDSKIEGO	298
ZABÓJSTWO PIERACKIEGO I BEREZA KARTUSKA	299
„ROZBICIE DZIELNICOWE”	307
ZŁUDNA UMOWA	310
ASYMILACJA NARODOWA	312
„EKSPERYMENT POLESKI”	318
PIŁSUDCZYCY – CERKIEW PRAWOSŁAWNA – POLESIE	323
„CIEMNA KARTA W DZIEJACH”	327
OBROŃCY MNIEJSZOŚCI	330
PROBLEM NARODOWOŚCI A INWAZJA RADZIECKA NA POLSKĘ	335
OSTATNIE MIESIĄCE POKOJU	335
W STRONĘ WOJNY	341
SŁOWIAŃSKIE MNIEJSZOŚCI WOBEC WOJNY Z NIEMCAMI	345
OBALENIE GRANICY RYSKIEJ	349
OSTATNIA KARTA PROMETEIZMU	353
BILANS POLITYKI PIŁSUDCZYKÓW W LATACH 1935–1940	355
Zakończenie	363
Bibliografia	369
Wykaz skrótów	411
Summary	413
Indeks osób	415